

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ
ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА
(БІЛОРУСЬ)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АБАЯ
(КАЗАХСТАН)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)
САМАРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І НАУК ПРО ЗДОРОВ'Я У м. ЛОДЗЬ (РЕСПУБЛІКА
ПОЛЬЩА)

FOLIA COMENIANA

ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали I Міжнародної
науково-практичної онлайн-Інтернет-конференції**

06 квітня 2017 року

Частина I

Умань – 2017

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Велскон Войцех – д. соціолог. н., проректор з організації навчання та якості освіти Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі.

Івлева Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – к. пед. н., доц., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергійко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц., зав. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 8 від 25.04.2017 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

М 74 МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ : Матеріали Першої Міжнародної Інтернет-конференції, м. Умань, 6 квітня 2017 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2017. – Ч. І. – 113 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія **КВ** №19704 – 9504Р від 21.12.2012 р.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямам роботи конференції: методологія модернізації освітнього середовища; особливості сучасного виховного середовища та сучасні підходи до удосконалення навчального процесу у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах; основні тенденції формування змісту освіти в умовах модернізації освітнього середовища; сучасні педагогічні технології у процесі модернізації освітнього середовища; проблеми управління навчальними закладами у період їх модернізації; діяльність соціально-психологічної служби у ЗНЗ та ВНЗ; історія та перспективи, філософія освіти на зламі її модернізації; психодидактичні дослідження як необхідність реалізації продуктивної освіти.

ЗМІСТ

I. МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

<i>Іванюк Ганна.</i> Нова стратегія розвитку освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу.....	6
<i>Косичук Сергій.</i> Проблема модернізації освітнього середовища: аксіологічно-акмеологічний контекст.....	9
<i>Січкач Алла.</i> Трансформація ідей про розвивальне середовище у спадщині українських педагогів (20-ті рр. ХХ століття).....	12

II. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

<i>Дурманенко Оксана.</i> Організація виховної роботи у ВНЗ у контексті модернізації освітнього середовища.....	16
<i>Кибальна Неля.</i> Виховання цілеспрямованої позитивної мотивації майбутніх фахівців цивільного захисту на необхідність прояву відповідальності у професійній діяльності.....	19

III. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

<i>Борзенкова Ольга.</i> Умовля формироваия професіональної компетентности магистров образования.....	22
<i>Васьківський Микола.</i> Особливі чинники підготовки старшокласників до вибору професії типу «людина – техніка»...28	
<i>Галушак Ірина.</i> Педагогічні детермінанти формування правової компетентності майбутніх економістів у вищій школі.....	30
<i>Голота Наталія.</i> Особливості підготовки вихователів до формування просторово-часових уявлень дітей дошкільного віку.....	33
<i>Денисенко Світлана.</i> Сучасні методи та засоби створення мультимедійного освітнього середовища ВНЗ.....	37
<i>Куземко Леся.</i> Сучасні виклики вищої педагогічної освіти.....	39
<i>Паламар Світлана.</i> Формування ціннісних орієнтацій старшокласників засобами міжпредметних зв'язків.....	43

IV. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Барановська Олена.* Міжпредметна інтеграція як основний чинник удосконалення навчального процесу в старшій школі в умовах профільного навчання.....46
- Бобилєв Дмитро.* Модернізація цілей і змісту методичної системи навчання функціонального аналізу з пріоритетом професійної спрямованості та фундаментальності.....49
- Кизенко Василь.* Варіативний компонент як важливий чинник модернізації освітнього середовища.....52
- Кравчук Ольга.* Педагогічні реалії формування краєзнавчої компетентності в учнів старшої школи.....55
- Трубачева Світлана.* Метапредметні основи професійно зорієнтованого освітнього середовища у старшій школі.....59
- Чирва Галина.* Основи моделювання сучасного змісту підготовки майбутніх спеціалістів у педагогічних ВНЗ.....61

V. ДИДАКТИЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Бобкович Катерина.* Значення системи moodle як засобу модернізації та оптимізації освітнього процесу у вищих медичних навчальних закладах.....63
- Васьківська Олена.* Розвиток діалогічних умінь старшокласників в умовах віртуального середовища.....67
- Голуб Володимир, Голуб Надія.* Усна народна творчість як теоретична основа формування пізнавальних інтересів у молодших школярів.....69
- Стеценко Надія.* Організація тестового контролю навчальних досягнень студентів з дисциплін педагогічного циклу.....71

VI. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Welskop Wojciech (Велскон Войцех).* Action learning and case-study as a modern interactive educational technology.....73

- Венгловська Олена.* Особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця засобами пошукової діяльності.....77
- Коберник Галина.* Показники готовності майбутніх учителів до впровадження інноваційних педагогічних технологій.....80
- Чорноус Оксана.* Дидактичні особливості мультимедійних технологій в освітньому середовищі.....84

VII. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ У ПЕРІОД ЇХ МОДЕРНІЗАЦІЇ

- Дичук Павло, Перфільєва Людмила.* Інновації моніторингу якості вищої освіти.....86

VIII. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ЗНЗ ТА ВНЗ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

- Іванова Наталія.* К вопросу о социально-психологической адаптации выпускников факультета начального образования к работе в образовательных организациях.....89
- Лисюченко Людмила.* Теоретичний аналіз проблеми професійної адаптації особистості.....96
- Чекаленко Вікторія.* Соціально-психологічний супровід професійного становлення студентів.....99

IX. ПСИХОДИДАКТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТИ

- Бартків Оксана.* Сутність сприятливого навчально-виховного середовища вищого навчального закладу.....101
- Беллюдна Наталія.* Психофізіологічні основи розвивального навчання молодших школярів в емпіричному досвіді В. О. Сухомлинського.....105
- Дурманенко Євгенія.* Інноваційний потенціал викладача вищої школи як показник модернізації навчального середовища.....107
- Хайрулліна Юлія.* Формування художнього світосприйняття школярів засобами медіакраєзнавства.....110

I. МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Іванюк Ганна,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна

НОВА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГІЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Пошук шляхів удосконалення освіти людини, зокрема й професійної підготовки актуалізується потребами інформаційної цивілізації, що ґрунтується на економіці знань. Таким чином, у сенсі цивілізаційної стратегії економіки, заснованої на знаннях, основним ресурсом є людина, здатна здобувати знання й готова застосовувати їх у нестандартних ситуаціях. Варто зауважити, що швидкозмінний світ ставить особистість у ситуації вибору й вимагає від неї сформованої готовності до творення нових знань, способів діяльності.

Для вирішення вимог сучасного суспільства до професійної підготовки педагогів потрібні адекватні стратегії освіти, що зорієнтовані на вирощування майбутнього. Тому актуалізується проблема розбудови освітнього середовища вищого навчального закладу. Ми розглядаємо освітнє середовище як спеціально організовану систему умов організації професійної підготовки та особистісного становлення, реалізацій освітніх сенсів майбутнього фахівця, що містить як особистісну, так і професійну складову.

Згідно середовищного підходу професійні знання, уміння і навички не являються самоціллю, вони є засобом розвитку компетентної особистості, її морального вдосконалення й самореалізації. На перший план виходить відкритість освітнього середовища вищого навчального закладу, проведення навчальних занять не лише в аудиторіях університету, а й в музеях, бібліотеках, архівах, загальноосвітніх навчальних закладах

(різних типів). Освітнє середовище вищого навчального закладу розглядається як засіб й умови становлення компетентного педагога. Насамперед, освітнє середовище варто розглядати у вимірі цінностей (як особистісних, так і суспільних), оскільки вони складають базу особистісно-професійної мотивації педагога. Середовище забезпечує розвиток когнітивно-діяльній компонентів особистості майбутнього фахівця.

У поступі Київського університету імені Бориса Грінченка формування освітнього середовища є визначальним щодо місії цього вищого навчального закладу, а саме: «сприяти кожному в цілісному розвитку і лідерському становленню служити людині, громаді, суспільству» [1].

Зауважимо, що соціально-економічні трансформації в глобальному вимірі прискорюють інформатизацію всіх сфер життєдіяльності й зумовлюють потреби підготовки фахівця дослідницько-інноваційного типу, що володіє навичками ХХІ століття (навчальними та інноваційними, комунікативними; ІКТ, медіа та комп'ютерними, життєвими та кар'єрними; соціальними).

За результатами теоретико-емпіричного пошуку з'ясовано суперечності між: зростанням суспільного (глобального) інтересів до вирощування фахівців генерації інформаційного суспільства й відставанням теоретичного і технологічного забезпечення освітнього процесу в умовах університету; формалізованими цілями підготовки педагогів до дослідницької діяльності та неузгодженістю організації, структури, технологій освітнього процесу; диференціацією змісту психолого-педагогічних дисциплін і наявними потребами освітньої практики щодо інтеграції знань про соціокультурну сутність людини і створення умов для її розвитку.

Стратегія підготовки фахівця на дослідницькій основі має подвійну детермінацію: *соціальну* (відповідність компетентних фахівців до соціально-економічних потреб); *особистісну* (мотиваційно-ціннісні смисли, конкурентоспроможність на ринку праці).

Осмилення феномену освіти на філософському рівні дає змогу вийти на розуміння міждисциплінарної сутності й

системності (процесуальності й результативності) освітнього середовища вищого навчального закладу.

Навчання, що ґрунтується на дослідженнях, ми розглядаємо як доцільно організований, планомірно й систематично здійснюваний навчально-пошуковий процес, з метою формування нових знань і способів професійно-педагогічної діяльності, що містить особисті сенси й суспільно значущі цінності. Навчання на дослідженнях уможливує засвоєння не лише задалегідь підготовлених знань, умінь і навичок, а як такий, що створює умови, що забезпечують, насамперед усвідомлене формування мотивів навчально-пізнавальної діяльності, рефлексії; сприяє розвитку особистісних задатків, цінних у професійному вимірі, а також зростання здатності і готовності до усвідомленої професійної діяльності.

Виконання дослідницьких завдань як теоретичного, так і практичного змісту засвідчують недостатній рівень готовності студентів до формулювання власних думок та інтеграції висновків. Вироблена практика – «зв'язати» свої думки з думками відомих авторів – свідчить про невпевненість багатьох студентів у власних позиціях або їх повну відсутність. Складними для значної частини студентів є розробка експериментальних методик, змісту та організації навчальних досліджень, розкриття сутнісних характеристик, визначення тривалості етапів дослідження, місця проведення, кількості обстежуваних. Це спричинює поверхневий характер висвітлення стану проблеми на практиці. Значна частина студентів має труднощі щодо аналізу, синтезу, структурування матеріалу за певними ознаками, тощо. Тому кількісний і якісний аналіз підміняється описом, простим констатуванням фактів і явищ між собою. Однак, варто зауважити, що в більшості студентів простежуємо достатній рівень мотивації до проектування педагогічного процесу, насамперед, розроблення сайтів, веб-квестів.

Педагогічна складова є продуктом гуманітарної культури, наук про людину. Ми солідарні з В. Сухомлинським щодо сутності педагогіки як «науки людинознавства» [2]. На часі – навчання студентів (освітні програми «бакалавр», «магістр») на дослідженнях. Навчання, що ґрунтується на дослідженнях має за

мету вироблення теоретичних знань про об'єктивну педагогічну реальність у контексті освітніх пріоритетів і парадигм, яка може бути розвинена в нових теоріях і технологіях. Сутність модернізації підготовки фахівців у ВНЗ полягає в удосконаленні мети і завдань (про це йшлося вище), посилення інтердисциплінарних зв'язків (інтеграція навчальних дисциплін, що подаються дрібними курсами); зв'язок сучасних наукових досліджень із потребами педагогічної практики; впровадження ІКТ.

Особистісно-професійна підготовка фахівця на дослідницькій основі в освітньому просторі університету має контекстний характер. Освітнє середовище забезпечує нормативні, інформаційні, організаційно-методичні та інші умови навчання на дослідницькій основі.

Список використаних джерел

1. Місія Університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kubg.edu.ua/prouniversitet/vizytivka/korporativna-kultura-universytetu/1603-misiia-universytetu.html>.
2. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори в 5 т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т. 1. – 421 с.

Косянчук Сергій,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України

ПРОБЛЕМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА: АКСІОЛОГІЧНО-АКМЕОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Аксіологічні засади формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових є основою, на якій ґрунтуються світогляд, правила поведінки, способи й методи здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів. Ці засади визначають сучасні підходи до створення нової моделі системи освіти України, позначаються на формулюванні цілей шкільної освіти, які й визначатимуть подальші перетворення й вимагатимуть якісних знань. Аксіологічність становить на вищій рівень особистісно орієнтоване навчання, яке